Ny folkbokföringsförordning m. m.

Av länsassessorn Gustaf Roos

När centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden (CFU) den 1 juli 1964 trädde i verksamhet och uppbördsorganisationskommittén samtidigt upphörde, övertog nämnden bl a återstående utrednings- och författningsarbete. Som ett led häri föreligger nu i tryck nämndens betänkande med förslag till folkbokföringsförordning samt förslag till ändringar i taxerings- och uppbördsförordningen m fl författningar (SOU 1966: 16).

Folkbokföringsförordningen

Enligt av statsmakterna redan fattade beslut skall övergång till datamaskinsystem för registrerings-, beräknings- och redovisningsarbeten inom folkbokföring, taxering och uppbörd ske senast per årsskiftet 1967/68, då även den föreslagna folkbokföringsförordningen avses skola träda i kraft. Den organisatoriska och tekniska omgestaltningen är en av anledningarna till att den nuvarande folkbokföringsförordningen (SFS 1946:469) ansets böra omarbetas. I den föreslagna förordningen har medtagits endast sådana grundläggande bestämmelser av huvudsakligen materiell art, som kräver ställningstagande från riksdagens sida. Paragrafantalet har minskats från 75 till 44. Ett flertal av de utmönstrade bestämmelserna kommer att få motsvarigheter som utfärdas i annan ordning.

Den centrala punkten i förslaget till ny folkbokföringsförordning innebär att det nuvarande mantalsskrivningsförfarandet ersätts med en avsevärt förenklad form bedriven mantalsskrivning utan mantalsuppgifter. Grundprincipen att man skall mantalsskrivas där man rätteligen skall vara kyrkobokförd den 1 november har ansetts böra bibehållas, främst med hänsyn till de rättsverkningar som i vårt land är förknippade med mantalsskrivningen. I första hand skall dock mantalsskrivningen bygga på den faktiska kyrkobokföringen den dagen (mantalsdagen), såvida omprövning ej påyrkas. Ingen rätt anses kunna trädas för när, om kyrkobokföringen presumeras vara riktig, där varken den kyrkobokförde eller vederbörande kommun framställt någon invändning. De flyttande, för vilka stadgad anmälningstid om 14 dagar utlöper först den 15 november, garderas genom en särskild bestämmelse. I övrigt skall den lokala skattemyndigheten vara skyldig att ompröva mantalsdagens kyrkobokföring endast om särskild anledning därtill föreligger. Kommuner och enskilda, vilkas rätt berörs av att den enskilde blir rätt mantalsskriven, skall hos lokal skattemyndighet framställa yrkande rörande mantalsskrivningen senast den 5 februari mantalsåret. Under februari månad skall myndigheten pröva framställda yrkanden. Mantalslängden föreslås skola justeras på en för hela riket gemensam dag, den 1 mars mantalsåret.

Den nya förordningen, som omfattar

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:15:31

även Stockholm och Göteborg, föreslås skola träda i kraft den 1 januari 1968, men mantalsskrivningen på hösten 1967 skall ske enligt de nya bestämmelserna.

Ändringar i taxeringsförordningen m fl författningar

Den beslutade övergången till ADB-systemet är huvudsakligen av teknisk och organisatorisk natur. Lokal skattemyndighet avlastas vissa kvantitativt mycket betydande arbetsuppgifter såsom utskrift och expediering av debetsedlar avseende preliminär och slutlig skatt samt förandet av taxeringslängd och debiteringslängd. Dessa arbetsuppgifter skall utföras av datakontoret såsom serviceorgan åt lokal skattemyndighet. Postens skatteavdelningar skall upphöra med sin verksamhet och deras arbetsuppgifter övertas av länsstyrelserna. De bestämmelser inom taxerings- och uppbördsområdet som kan behöva ändras i anledning av denna omläggning berör endast i begränsad omfattning sådana författningar som tagits med riksdagen. Däremot medför ADB-systemet att tillämpningsföreskrifterna till bl a uppbördsförordningen och taxeringsförordningen måste underkastas omfattade ändringar, vilket sammanhänger med att i dessa föreskrifter meddelas bestämmelser, som reglerar frågor av mera teknisk natur.

Taxeringsförordningen

Enligt gällande bestämmelser skall indelning i taxeringsdistrikt beslutas senast den 30 november året näst före taxeringsåret. Enligt förslaget skall länsstyrelsens beslut om indelning i lokala taxeringsdistrikt meddelas senast den 30 november året näst före det år som föregår taxeringsåret. Tillbakaflyttningen av tidpunkten för meddelande av sådant beslut är betingad av principerna för den registerföring m m som skall tillämpas i det maskinella systemet.

Längdföring skall även i fortsättningen ankomma på lokal skattemyndighet i den mån detta inte ankommer på tjänsteman vid länsstyrelsen. Huvuddelen av längdföringsarbetet skall dock utföras på datakontorets maskinella anläggning. Nämnden tar mot bakgrund av de ändrade förhållandena under vilket längdföringsarbetet skall utföras upp frågan angående underskrivandet av längderna. Efter referat av tidigare uttalanden i denna fråga konstaterar nämnden att underskriftsförfarandet i nuvarande system framstår nära nog som en ren formalitet. Nämnden anför att i ADB-systemet ett underskriftsförfarande enligt nu gällande bestämmelser skulle i ännu högre grad bli en formalitet. Med hänsyn härtill synes det motiverat dels att befria taxeringsnämnds ordförande jämte justeringsmän från åliggandet att underskriva taxeringslängd och dels att överflytta ansvaret för längdens innehåll till vederbörande längdförare. Datakontoret skall ansvara för att längdmaterialet är i fullgott skick och att den maskinella bearbetningen blivit riktigt utförd i enlighet med därför gällande föreskrifter. Det skall åvila vederbörande längdförare att i erforderlig utsträckning kontrollera riktigheten av de i den maskinframställda längden införda uppgifterna samt efter eventuell rättelse underskriva densamma. Genom underskriften avses skola bestyrkas att innehållet i längden står i överensstämmelse med de av taxeringsnämnden beslutade taxeringarna. Om det sedermera skulle uppdagas att i taxeringslängden förekommande uppgift om viss per-

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:15:31

sons taxering inte står i överensstämmelse med taxeringsnämndens beslut, sådant detta framgår av anteckningar på deklarationen, skall ändock den längdförda uppgiften gälla intill dess att längdföringen i vederbörlig ordning rättats. I enlighet härmed föreslås att taxeringsnämnds ansvar för att innehållet i taxeringslängd står i överensstämmelse med nämndens beslut skall upphöra, att på den längdförande myndigheten skall överflyttas ansvaret för att av taxeringsnämnd beslutade taxeringar blir rätt återgivna i taxeringslängd samt att taxeringslängd skall underskrivas av den myndighet som ombesörjt längdföringen. Nämndens förslag i nu berörda hänseenden avses också skola gälla varuskattelängden. Däremot har nämnden inte funnit det påkallat att för närvarande upptaga frågan om underskrift av fastighetslängd, som upprättas vid allmän fastighetstaxering.

Uppbördsförordningen m m

För att åstadkomma rationella arbetsrutiner inom ADB-systemet har den för debitering av slutlig skatt avgörande tidpunkten flyttats tillbaka från den 20 november till den 1 oktober taxeringsåret. I enlighet därmed har definitionerna av slutlig och tillkommande skatt i 2 § 2 mom uppbördsförordningen omarbetats. Tillbakaflyttningen av den avgörande tidpunkten för debitering av slutlig skatt har medfört följdändringar i förordningen angående beräkning av pensionsgrundande inkomst enligt lagen om allmän försäkring, förordningen angående uppbörd av vissa avgifter enligt lagen om allmän försäkring m m och förordningen om särskild skatteberäkning i vissa fall för makar.

I de författningsrum som reglerar uppbörden av skatt föreslås vissa ändringar, som väsentligen är föranledda av att de funktioner, som nu utövas av postens skatteavdelningar, flyttas över till länsstyrelserna. Vidare föreslås att den krets av arbetsgivare som äger tillämpa summarisk skatteredovisning utökas. Kommunala myndigheter jämställs med statliga och för övriga arbetsgivare sänks minimiantalet arbetstagare från nuvarande etthundra till femtio.

I 70 § 2 mom uppbördsförordningen föreslås en ändring, som visserligen inte kan sägas ha något direkt samband med ADB-reformen, men som syftar till en förenkling av förfarandet. Nuvarande befogenheter att under i paragrafen angivna förutsättningar fastställda belopp, som skattskyldig har att gälda, överflyttas i allt väsentligt från länsstyrelsen till lokal skattemyndighet. I samband därmed föreslås en viss inskränkning i skyldigheten att höra skattskyldig innan belopp fastställs till betalning.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-17 18:15:31